

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Cūkgaļa

28.05. - 29.05. 2018. Briselē

Darba grupas sanāksmē piedalījās LOSP eksperte Dzintra Lejniece

1. Āfrikas cūku mēris

Ir pieejama ES mājas lapā jaunā ĀCM apkarošanas stratēģija. Rudenī plānots balsot dalībvalstīm par izmaiņām ES komisijas īstenošanas plānā 2014/709 par ĀCM apkarošanu.

Nākamajā sanāksmē jūnijā dalībvalstu pārstāvji balsos par atkāpes atcelšanu: "neregistrēt valstu datu bāzē vienas cūkas turētājus". (6. dalībvalstīs). ES atbalsts ĀCM skartajām dalībvalstīm un valstīm, kas robežojās ar skartajām dalībvalstīm laika periodā 2013. -2018. gadā izmaksāti 44 miljoni euro. ES finansiāli atbalsta arī Ukrainu un Moldovu ĀCM apkarošanas pasākumu kontrolē.

Nākotnē lielas cerības tiek liktas uz vakcīnas izstrādi. Šim mērķim atvēlēti 22 miljoni euro. Atbalsts biodrošības paaugstināšanai iespējams no ES fondu programmām (LV veiksmīgi jau apgūst). No veterinārajām programmām šos pasākumus nav iespējams finansēt. Mežos notiek selektīva medīšana, bet Komisija atvērta izmaiņām, priekšlikumiem.

Līdz šim ĀCM apkarošanas pasākumi ir bijuši diezgan efektīvi, palēninot slimības izplatību. COPA-COGECA piekrīt ES Komisijai, ka ir dalībvalstis, mednieki un ražotāji, kas varētu izdarīt vairāk. Tomēr ņemot vērā, slimības izplatības apmērus meža cūkām, ir bažas par situācijas eskalāciju. Tādēļ, lai novērstu situācijas eskalāciju un izrietošos tirdzniecības šķēršļus un tirdzniecības traucējumus, COPA-COGECA aicina visas dalībvalstis īstenot papildu pasākumus (piemēram, palielināt bioloģisko drošību saimniecību līmenī un transportējot cūkas, pastiprināt uzraudzību utt.).

COPA-COGECA ĀCM darba grupa ir izstrādājusi proaktīvu stratēģiju Āfrikas cūku mēra apkarošanai Eiropas kontinentā, lai novērstu Āfrikas cūku mēra tālāku izplatīšanos. Tiek piedāvāti dažādi pasākumus, kas būtu jāpiemēro papildus pašreizējai apkarošanas programmai. COPA-COGECA vēlas ciešāk sadarboties ar Eiropas Komisiju.

Pasākumi pamatojas uz šādiem galvenajiem punktiem:

- Pārbaužu rezultātu publicēšana, lai palielinātu izsekojamību;
- Pastiprināt bioloģisko drošību visām saimniecībām;
- Mežacūku populācijas samazināšana līdz minimumam (1 mežacūka uz 2 kvadrātkilometriem);
- Izpratnes veicināšana pārvadātājiem un cilvēkiem, kas šķērso ES robežu vai pārvietojās starp dalībvalstīm;
- Sadarbība ar trešām valstīm ĀCM apkarošanā;
- Zinātnieku iesaistīšana.

Tiek ieteikts lielāku uzmanību pievērst bagāžas kontrolei uz robežas ar trešajām valstīm.

2. Tirgus situācijas apskats

Kopējā cūku populācija ES turpina augt. Nokauts ir par 2,7% vairāk, 2018. gada pirmajā ceturksnī, salīdzinājumā ar 2017. gadu. Samazinājies nobarojamo cūku skaits Eiropas Savienībā, svara kategorijā 50kg -80 kg, bet palielinājies par 0,2 %

grūsno sivēnmāšu skaits un grūsno jauncūku skaits.

Eksporta apjoms palielinājies par 1,2%. LV palielinājies nokauto cūku skaits kautuvēs. 20 nedēļā vidējā cena 142,5 EUR, kas salīdzinot ar 2017. gadu ir – 18,4%. Cenas nedaudz kāpušas salīdzinot ar 19 nedēļu, par 0,6%.

Nozares ekspertu skatījumā cūkgaļas tirgus prognozes nav optimistiskas. Cena zema, jo Ķīnas tirgū cena kritusies. Ķīnā cena zem euro, daudz „mazo” ražotāju, lielas tirgus svārstības. Neraksturīgi vasaras sezonai, neaktīvs un pārpildīts ES cūkgaļas tirgus. ES ir augstākas cenas salīdzinot ar Kanādu, ASV. Arī Brazīliju, kur cena nokritusi kritiski zemu 90,48 Eur sakarā ar dažādiem skandāliem un Krievijas tirgus slēgšanu.

Barības tirgus situācija: Pasaules tirgū rekordraža kukurūzai. Nedaudz pieaudzis miežu ražošanas apjoms ES, kas skaidrojams ar pozitīvām cenas izmaiņām. Pasaules tirgū aug sojas ražošanas apjomi un arī cena. ES ražo 3 miljonus tonnu sojas, bet līderes ir Brazīlija un ASV.

Eksporta tirgi: Notikušas EK tikšanās ar Krievijas pārstāvjiem par tirgus atvēršanu. Krievijas puse noteikusi sanitārās barjeras ES cūkgaļai. Tiek bloķēts veterinārā sertifikāta saskaņojums no Krievijas puses par reģionalizācijas principa ievērošanu. Šobrīd spēkā esošajā sertifikātā nepieciešams mainīt vārdojumu, lai varētu piemērot reģionalizācijas principu. Tādejādi ļaujot ĀCM neskartajām valstīm eksportēt. EK turpinās spiest Krieviju ievērot PTO nosacījumus. 20 pasaules valstis ir izrādījušas interesi par SPF barjeru apspriešanu ar ES. Argentīna, Austrālija, Japāna reģionalizācijas atzīšanas sarunas ir procesā.

3. Dzīvnieku veselība

Dalībvalstis ir izstrādājušas pasākumu plānus darbībām, kas tiks veiktas un ir izmērāmas, lai panāktu astu negriešanu rutīnā. Dzīvnieku tiesību aizstāvji pieprasa 3 gadu laikā pārtraukt griest astes vispār. Arī no Eiropas parlamenta un Eiropas komisijas spiediens negriest astes vispār. COPA-COGECA iebilst, ka ar likumu griest astes vispār, ne rutīnā aizliegt tikai tad, ja pretīm ir subsīdijas šim mērķim. Vēl viens ceļš, ja astu negriešana ir ne tikai fermeru problēma, bet arī mazumtirgotāju un kautuves prioritāte. Veicinātu astu negriešanu maksājot par dzīvniekiem ar astēm augstāku cenu. Ir izveidota darba grupa cūku labturībā, kas arī darbosies no lauksaimnieku puses ES labturības platformā. Eiropas Komisija prezentēja projektu, kura mērķis samazināt astu griešanu sivēniem rutīnā.

Mērķis:

- Samazināt dzīvnieku ciešanas, uzlabot Padomes Direktīvas 2008/120/EK un 98/58/EK ieviešanu;
- Īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, lai izvairītos no astu griešanas rutīnā un pietiekamam nodrošinājumam materiāliem ar ko nodarboties.

Ir notikuši 5 auditi dalībvalstīs: NL, ES, DK, IT, DE

Secinājumi pēc auditiem:

- Astu griešana - aptuveni 98,5-100%, t.i., rutīnā;
- Lielākajā daļā mērāmie atbilstības kritēriji nav piemēroti;
- Norādījumi ir neprecīzi / vairumā netiek ievēroti;
- Pētījumi un izmēģinājumi: plaši un dārgi;
- Nekāda progresa attiecībā uz astu negriešanu rutīnā.

Nākamie soļi:

- Uzņēmuma riska novērtējums;

- Pierādījumi par asti / ausu ievainojumiem;
- Novērtējums un nepiemērotu vides apstākļu izmaiņas vai menedžmenta sistēmas izmaiņas;
- Pabeigt pasākumu plānu pārskatīšanu, pārbaudīt atbilstību, atjaunināt, precizēt ja nepieciešams. Izplatīt labu praksi, apmācības par cūku labturību;
- Alternatīvas ģirurģiskajai kastrācijai.

Padomes Direktīva 2008/120/EK nosaka... Ja pēc septiņās dzīves dienas praktizē kastrāciju, to var veikt tikai ar anestēziju un papildu ilgstošu analgēziju. 2012. gada 1. janvārī ir parakstīta Eiropas deklarācija par cūku ķirurģiskās kastrācijas alternatīvām - ilgstoša analgēzija un / vai anestēzija. Cūku ķirurģiskā kastrācija jāpārtrauc no 2018. gada 1. janvāra.

Vairākas progresīvas iniciatīvas - Visu vīriešu kārtas cūku imunokastrācija. Ir noteikti mērķi, kas vēl nav sasniegti dažādu iemeslu dēļ, ilgstoša analgēzija un / vai anestēzija ir problēma ar piemērotāko medikamentu izvēli. Tiek aktualizēts jautājums par lidokaīna iekļaušanu atļauto medikamentu sarakstā, kas šobrīd atzīts no praktizējošiem veterinārārstiem, kā labākais. Problēma, jo nav anotācijā minēts pielietojums cūku sugas dzīvniekiem.

EK arguments: atļaujas ir balstītas uz kvalitāti, drošību un efektivitāti. Nodrošina pienācīgu veselības aizsardzību.

Dažas dalībvalstis pēc privātās iniciatīvas noteikušas stingrāku rīcību dalībvalstī (piemēram, analgēzija/ anelģēzija kastrējo pirms 7 dienu vecuma Vācija). NVO pieprasa harmonizēt noteikumus, kas ļauj šos anestēzijas / anelģēzijas medikamentus pielietot fermeriem bez veterinārārsta klātbūtnes, kas samazinātu izmaksas. Šis jautājums tiks aktualizēts. Šobrīd Austrijā izmaksas kastrējot ar anestēziju/ anelģēziju 10 EUR uz sivēnu.

4. Produktu marķēšana

Dažas dalībvalstis ir brīvprātīgi ieviesušas papildus marķējuma noteikumus pienam un liellopu gaļai. Francijā notiek sabiedrības aptauja par produktu nosaukumiem piemēram: "dārzenu steiks", "Veģetārais šķiņķis". Sabiedrībā nav vienotas nostājas vai tas ir pieļaujams, vai nē.

Atskaiti sagatavoja eksperte:

Dzintra Lejniece